

terije je kriva vseh teh nesreč, katerih ne bi nikakor obžalovali, ako ne bi s krivimi trpeli tudi nedolžni. Zdaj se dr. Giskra lahko smeja, ki je v par letih si prigospodaril milijone, in ravno tako dr. Schindler in dr.

Čujmo zdaj, kaj o teh homatijah jako mirno piše veljavni Dunajski list „Tresor“ pod naslovom: „das Ende der Finanzepoche“ in „zur Suspendirung der Bank etc.“.

„Vsaka reč — pravi — le nekaj časa trpi. Kar se je zdaj zgodilo na Dunaji, to so vsi misleči ljudje davno vedeli, da se zgoditi mora. Apostoljni borsni so sicer zasmehovali vsacega in za krivega preroka proglasili, kdor jim je pravil, da mora priti hud polom. Zdaj imamo ta potres. Že danes se taci, ki na borski plačati ne morejo, šteje na stotine, — taci, ki velike zgube trpijo, na tisočine, — vsa zguba skupaj pa na milijone in milijone. Vsi pošteni opomini zvedenih mož bili so bob v steno, — pridigovalo se je gluhim ušesom. Zakoni narodnega gospodarstva so se z nogami teptali, — zdaj se ta nečimurnost maščuje grozovito!

Kaj pa je krivo teh nesrečnih homatij, o tem se je govorilo in pisalo že veliko. Razuzdana špekulacija je sama sebe vjedla, kajti zadnje čase se je vrgla celó na tako stran, ki od nekdanj veljá za najnevarnejšo. Za svét, kjer se imajo hiše zidati, se je plačevala taka cena, da so se norci smejali, in kupovali so se na špekulacijo po silni ceni taki prostori, o katerih se je vedelo, da se še veliko let ne bode moglo nič zidati. Plačevalo se je pa vse to s delnicami (akcijami), katere imajo papirnato vrednost, ki je danes taka, danes taka. Tako se je narastlo in po vseh krajih in na vso moč razširjevalo grozno velikega tacega delničarskega papirja, če je pa treba bilo, plačati z denarjem ta papir, pa ga ni bilo. Vse to je prav veliko pripomôglo k današnjim borsnim zadregam. Poleg tega pa je tudi znano, kako so nekteri ustanovniki bank (Gründer) in njih opravilniki (Verwaltungsräthe) gospodarili in se mastili z bogatimi dohodki. Kakor gobe po dežji so pretekla leta rastle iz tal banke, katerih je dozdej že nad 120 v Avstriji. Ministerstvo je s polnimi rokami kar sipalo banke po deželah mnogim bankinim ustanovnikom ni bilo mar za korist ljudstva, ampak le za mastne dohodke lastne. Pošast, katera ima svoje gnjezdo na Dunaji, pa bo zato segla še dalje po družih mestih, kajti tacega papirnatega akcijskega denarja se veliko nabaja tudi drugod.

Ko se je ta rësk in trësk prigodil na borski, kar brž so ustavoverski časniki začeli vpiti: naj država pomaga nesrečnim igralcem na borski, in kako? — Da se predrugačijo pravila (štatute) Dunajske banke tako, da sme še čez tista 2 milijona bankovcev izdati, ki niso pokriti z žalogo srebra ali srebernega denarja, ki ga banka hranuje v svojih hramih. In ta njihov krik je res vslišalo ministerstvo. Silno važno vprašanje je zdaj to: ali sme Avstrija zavoljo zadrege nekterih špekulantov svoje denarstvo razpostavljati nevarnosti? Če je sila, s katero se zahteva predrugačenje bankine postave, jasen dokaz za to, da borski v Avstriji dandanes na prvih goslih gode vladi, moramo vendar prašati, po kateri pravici imamo tak nenaraven stan v Avstriji? Res, da tudi druge države so segle po taki silni pomoči takrat, ko so korenine narodnega gospodarstva, to je, davkeplačevalci dežele, v nevarnosti bile. Al kakošen pomen pa pri nas za državo imajo borsni igralci, če tudi so taki, ki zraven denarnega igranja na borski tudi kako fabriko ali kupčijo imajo? Ali so mar oni, ki državne blagajnice polnijo z davki? Ali mar oni stoterim in tisučerim ljudém dajejo zaslužka? Ali niso nasproti oni tisti troti, ki na borsnem polji samo in edino samo za svoj žep

grabijo dobiček; če pa njim igra spodletí in kurzi njihovega vrtoglavega papirja padejo, kako smejo klicati državo na pomoč? Če si ti igralci sami ne morejo pomagati v zadregah, v ktere so po svoji lastni krivdi zabredli, naj konec vzamejo v svojih špekulacijah, ne pa, da državno denarstvo in njegov kredit v vnanjih državah ob zaupanje devajo! Mi smo tega prepričanja, da po predrugačeni bankini postavi, to je, po narejanji novih bankovcev na milijone in milijone bi ona nesreča, katera je zdaj prostovoljne igralce na borski zadela, se raztegnila čez celo državo Avstrijsko z 35 milijoni prebivalcev, kajti cena srebra in zlata bi zopet poskočila, veljava bankovcev in državnih obligacij pa bi se znižala silno z vsemi hudimi nasledki, ki izvirajo iz tacega denarja, ki družega ni nego papir. Ministerstvo, ki odgovornost za gori omenjeno predrugačenje pravil Dunajske banke na-se vzame, si mora v svesti biti, da bode to reč moralo pred novim državnim zborom z jako tehtnimi razlogi in dokazi opravičiti“.

Tako je pisal časnik „Tresor“ — österreichische Zeitschrift für Capital in Rente — 14. maja, še predno je predlog ministërski, da Dunajska banka sme kolikor hoče novih bankovcev narediti, bil od cesarja potrjen. V istem listu kaže „Tresor“, kako so kurzi obligacij in družega papirnatega denarja na Dunajski borski od 5. do 10. maja vsaki dan padali.

Naši dopisi.

Iz Dunaja 12. maja. — Razstava še zmirom ni v redu, in če dež gré, morajo obiskovalci na več krajih po mlaki koračiti. Ta nered in pa silna dragina delata slab vtisek na občinstvo. Pomoč najti zoper presilno dragino, je minister notranjih zadev 9. dne t. m. sklical skupščino različnih mož, ter jih vprašal za njihovo mnenje. Predno se je začelo posvetovanje, je magistratni svetovalec Wenzel popisal ceno živeža in stanovanja. Navadno kosilo, obstoječe iz juhe, mesa in močnate jedi z maslicem vina in koščekom kruha stane v 18 gostilnicah mestnih od 64 kr. do 1 gold. 7 kr.; če pa kdo isto vžije v kaki gostilnici v razstavi, veljá 2 gold. in še več. Za eno sobo stanovanja se mora plačati od 2 do 30 gold. na dan; gostilnica „hotel imperial“ je najdražja: za eno sobo na dan se plača od 3 do 35 gold. So pa tudi borne gostilnice, kakor gostilnica „pri zlati raci“, in vendar za eno sobo na dan se zahteva 8 gld., „pri belem volku“ po 12 gld. na dan. To se pač pravi „ljudí dreti“; zato je magistrat povabil druge Dunajčane, naj ponudijo, če imajo prazne sobe, za stanovanje tujcem, in naznanilo se mu je 2683 stanovanj z 3180 sobami; od teh pa je dozdej le 117 sob oddanih. Dragina straši ljudí, da ne gredó na Dunaj. To se vidi iz tega, da 9. dne t. m. ni bilo več kot 540 tujcev na Dunaji, čeravno je v 140 gostilnicah s 740 sobami za 11.000 ljudí prostora. Iz tega se vidi, da so zdaj še skoro vse gostilnice Dunajske prazne. Prav se godí oderuhom!

Iz Trsta 16. maja. (Nasledki Dunajskih borsnih prekucij. Lahonski prefekti v okolici. Letina. Direktno volitve.) Prekucije na Dunajski borski so tudi pri nas napravile velik strah; trgovci tožijo, da se je kupčija ustavila, kredit je skoraj popolnoma zginil in že se pričakuje mnogo falimentov. Ko bo ta moj dopis tiskan, bode se že marsikdo lase iz glave pulil, zgubivši na milijone. Da je kredit padel, prepričal sem se iz tega, da je prijadral neki Anglešk parabrod ravno v tej katastrofi, da izloži blago; toda ker vsak, tako trgovci tukajšnji kakor daljni, pričakuje, kaj prinese prihod-

nost, zato ne izloži niti enega zaboja na kraj, dokler blago ni plačano. To pa je napravilo velik vtisek na borski. — Kar se tiče političnih naših zadev, se je tudi v naši okolici dovelj premenilo. Zdaj ima po več občin skupaj svojega komisarja, ktere je ultra-lahonski magistrat ko stražnike razpostavil, da pripomorejo k zatiranju narodnosti slovenske. Kako drugače bi se bili zbrali samo taki ljudje, kateri na svojem čelu nosijo pečat zagrizenosti in renegatstva! Ne bom omenjal imen, ktera našim bralcem niso znana; povem naj le to, da glasoviti bivši župan Ferluga iz Rojana je tudi v vrsti teh srenjskih komisarjev, to je, oni iznevernik, kateri je v zvezi z glasovitim učiteljem Boninom, ljudi s podpisani sleparil in na skrivni migljej magistrata slovensko ljudsko šolo presukal v laško, ktera nam toliko koristi kakor les za krmo. Za plačilo svoje lahonarije je Ferluga postal srenjski komisar, zaslepljena reva Bonin pa učitelj 3. razreda. Do sedaj se je županovo stanovanje lahko spoznalo po razpadli luknji (kajti hiša se ne more imenovati), družina po strgani obleki; zdaj pa, ko ima Ferluga 500 gold. plače od magistrata, utegne se prikazati v kaki talijanski uniformi, s katero bo municipium zaznamoval svoje agente, dokler svetinj za renegatstvo še ne podeljuje. Mestni magistrat, razpisavši službe za te prefekte, je zahteval nižo realko ali gimnazijo; al med vsemi bo komaj eden z zahtevanimi lastnosti. Rojanski Ferluga pa ni zmožen ne najmanjšega spričevala skovati, ako nima učiteljeve desne roke pri sebi. Vkljub vsemu temu mu bo vendar trda pela, ker bo imel tri velike vasi z več ko 7000 dušami pod svojim krilom; menda si naroči iz Pariza ono pero, ki samo piše. — Letina se ne kaže pri nas posebno ugodna; trti na Kraških višavah je vzela slana vse mladike in posmodila tako, da je vse rujavo. V nižavi krog Trsta pa se že zapazuje trtna bolezen, kajti mladi vršički so vsi pikasti, kakor da bi jih bila rja vjedala. Že je danes pol maja preteklo, al gorkomer kaže še le 13 stopinj; lani osorej bila je vže vročina, da smo hodili se kopat. Letošnje leto se je vse zavleklo; tudi kopel na morji niso še postavili.

Za direktne volitve se tudi tukaj pripravljamo; počasi si trebimo pot, ker nam je v sedanjih razmerah položaj v narodnem obziru jako neugoden; ravno zdaj postavljeni srenjski paše bodo na vse kriplje delali, da kmete, posebno one, kateri so omahljivi, zasučejo na magistratovo stranko. Zato okoličani pozor! Kar obstoji okolica, ni bilo tako sila važnega in osodepolnega časa, kakor nastopi zdaj pri volitvah za državni zbor. Samostojni si od lahonskega magistrata neodvisnega poslanca izberite po svoji volji, kateri bo okolico na Dunaji odkritosrčno zagovarjal in za njo tirjal, kar jej gré. Ne volite si, kakor je bilo do sedaj, poslanca iz mesta, ki je okolico in korist njen čisto preziral. Vedite, da poslanec, kterege boste pri prihodnjih volitvah volili, bo izvoljen za 6 let. Gledite toraj, koga boste volili, kajti popraviti potem kaj se ne bo dalo celih 6 let. Vaš zastopnik, če si hočete pomagati, mora z dušo in telesom biti narodnjak, a narodnjak, ki ni figa mož, ampak pogumen in pošten, ki ne potisne za 100 srebernjakov okolice lahonstvu v žrelo. Zato, okoličani! poslušajte poštene domače može, kateri so prijatli okolici in slovenskega naroda. Bojte se Judeževih denarjev in volkov v koži jagnečji!

Lonterščan.

Iz Gorice. (Tudi Goriški Slovenci) ne maramo za dr. Vošnjakov „centralni volilni odbor“ za vse slovenske okrajne; vsaj je 120 odličnih rodoljubov, ki so se 15. dne t. m. zbrali v prvi občini zbor političnega društva „Gorica“, enoglasno priprave za direktne volitve na Goriškem izročilo odboru tega društva z na-

logo, da v prihodnjem občnem zboru o tej zadevi navetuje daljno postopanje. — Zanimivo bode bralcem „Novic“ izvedeti imena rodoljubov, ki so bili izvoljeni v odbor novega političnega društva „Gorica“, ki hoče pod starodavno slovensko zastavo delati Goriškim Slovencem na čast in korist. Za predsednika društvu je bil skor enoglasno voljen dr. Tonkli, za odbor-nike pa: Andrej Jeglič, vodja dež. računarstva, Fr. Povše, ravnatelj slovenskega oddelka šole kmetijske Goriške, Jožef Kragel, kaplan v Kanalu, Vinko Štubelj, kaplan v Št. Florijanu, Fr. Maraš, načelnik gospodarskega sveta v dolnji Vrtojbi, Jož. Kovačič, posestnik v Komnu, Jan. Pečenko, posestnik v Gorici, Fr. Peršič, posestnik v Prvačini. Poleg teh voditeljev političnega društva bilo je izvoljenih še 5 namestnikov. — Živa potreba res je bila, da tudi pri nas se dvigne visoko oni prapor, pod katerim so Slovenci počenši od leta 1848. zedinjeni delali na narodnem in političnem polji za ravnopravnost slovenskega naroda in obveljavo političnih njegovih pravic. Izcimila se je žalibog! sèm ter tjà zadnja leta po izgledu nekterih Štajarcev peščica iznevernikov starodavnega slov. programa; naredili in vstvarili ti izneverniki niso nič, kar niso uni naredili, razpor pa sejejo s tem, da so brambo pravic katoliške naše cerkve s programa izbri-sali in v en rog začeli trobiti z nemškimi „liberalci“, katerim so o tem tako podobni kakor krajcar krajcarju. Pravi Slovenec ne more biti brezverec; zato je skrajni čas, da se ločimo od taci, ki so se ločili od svetinj našega naroda. Ker ogromna večina naroda slovenskega stoji za nami, bomo še tudi strpeli rogovilstvo razpor-nikov, kajti naposled je nam zmaga gotova, dokler ostane narod slovenski.

Iz Celja 18. maja. — Brali ste menda že v nekterih časnikih *) o grozovitem hudodelstvu, ki zdaj od ust do ust gre v našem malem mestu. Tako nesramno je, da si ne upam o njem pisati več kakor samo to, da kakih 20 deklic med 9. in 14. letom, ki hodijo v tukajšnjo dekliško šolo, so skozi več časa nekteri nemški gospodje, med njimi tudi nekteri oficirji, rabili za živinsko svojo pohotnost. Nedolžne punčike so vabili v neko posebno hišo in ondi z njimi počeli, kar se ne dá očitno povedati. Ravnatelj te šole gosp. Bobisut je že več časa opazoval čudno bledico nad dekliškimi obrazi in bolehnost, dokler mu je obveljalo zvedeti vzrok njen. Sodnija je hudodelstvo že vzela v roke ter 4 take „gospode“ zapreti dala. Končana preiskava bo spravila na dan grdo početje. Res! čedalje „lepše“ reči doživljamo dandaneš v prečastni dobi „napredka“.

Iz Šempetra na Notranjskem. (Zahvala.) Ljudska šola v Šempetru je pretekli mesec od sl. kmetijske družbe v Ljubljani lepo zbirko kmetijskega in vrtnarskega orodja prejela, za kateri blagi dar se v imenu krajnega šolskega sveta spodobno zahvaljuje

J. Jelšek, učitelj.

Iz Mirne na Dolenskem 15. maja. — Noč in dan živimo tu v velikem strahu, kajti požari, katerih smo od 29. aprila do danes že doživeli 4, nam ne pustijo mirne ure. 29. aprila ob 9½ uri je začel hlev goreti in kmalu je bila v pepelu ena hiša s tremi družimi poslopji; vode nam ne manjka, al kaj pomaga, ker gasilnice nobene ni; k sreči ni bilo nič sape in da so prihiteli ljudje sosedne strehe polivat. In zopet drugi večer, 30. aprila, tudi ob pol desetih, zapoje žalosten glas zvoná; mahoma so bile zopet treh posestnikov hiše z vsem drugim poslopjem v plamenu prav v sredi vasi; velika sreča

*) „Tagblatt“ Ljubljanski molčí, kakor da bi nič ne vedel o tem — se vé da — ker ni nobenega „klerikalca“ vmes!

zopet, da ni bilo nič sape. Ker se je zdaj za gotovo vedelo, da nas nekdo zažiga, bile so 1. maja zvečer krog vasi straže postavljene. Ker po takem ni mogel hudobni požigalec do vasi priti, je na samem zunaj vasi en kozolec zažgal. Grozen strah je prevzel vse ljudi, nobeden ni mogel nič delati, vse noči smo bili po konci vsi napravljeni ter smo s strahom pričakovali, da zopet začne goreti. In res! 10. dan t. m. je zopet eno zidanico zažgal prav blizo Mirne; al ker je bila velbana in z opeko krita in ko so ljudje ogenj hitro zapazili, obranili so vendar, da ni zgorela. Bog vedi, kaj so se ljudje zamerili požigalcem, da take hudobije doprinašajo; mar nas mislijo popolnoma pokončati! Žandarji res pridno iščejo, da bi prišli požigalcem na sled; al dozdej se ni še nič gotovega zvedelo. Prečudni glasi nam dohajajo, tako, da bi mogel človek res obupati nad boljo prihodnostjo. Je mar to kazen Božja za nemarnost in razuzdanost tukajšnjega sveta! Nič skrbi za občni blagor, vsak le sam za se, nikjer krščanske ljubezni; ni gasilnice ni nikakoršnega gasilnega orodja, akoravno bi si bili že lahko vse omislili brez posebnih stroškov; Mirna ima 2 sejma v svoji vasi, štantnino pa pobira grajščina Mirnska, v svoj žep. Čudno je to! Županstvo ne stori nič; nobene občinske seje ni in nobene računa; župan po svoje gospodari kakor se mu poljubi; nemčurski duh kraljuje, kakor v Št. Rupertu in Mokronogu, tako tudi v Mirni, kajti krmilo županstva imajo možje v rokah, kateri nimajo srca za domačijo in tujstvu ližejo peté. Dokler se pa našim ljudém oči ne odpró, da vidijo, kam pridemo na tej poti, slaba nam bo še pela!

Iz Gorenškega 14. maja. — Za tri naše volilne okraje smo si že svojega poslanca izbrali, to je, o njem se zedinili. Ako bi pa on poslanstva ne bi prevzeti hotel, bomo si izbrali družega; morali bi pa zoper vsako siljenje kacega nam neljubega poslanca protestirati; tacega ne bomo volili nikakor ne, ako ga ne bomo poprej dobro spoznali in „Sloveniji ga kot sprejetega in potrjenega naznanili. Ako toraj „Slovenija“ želi v teh okrajih kacega svojega moža za kandidata postaviti, naj ga popred nam naznani, in potem še le, ako naš mož ne sprejme ponujanega mu mandata in mi od „Slovenije“ nam naznanjenega za dobrega spoznamo, bomo zopet „Sloveniji“ naznanili, da ga sprejmemo in potem naj ga „Slovenija“ očitno priporoča. *) Kacega kandidata, priporočanega od liberalskih Slovencev centralnega odbora bomo pa se še bolj bali in ogibali, kakor pa nemčurjev. Prav utegne biti, da „Novice“ to naše mnenje naznanijo, da se bodo povsod ojačili ter v tem duhu ravnali, da bode izid volitev srečen. V našem volilnem okraji vseh treh glavarstev, mislim, bomo prav lahko vsacega izvolili, ako bi ga tudi drugod ne tako lahko.

Iz Žužemberka. — Pri novi volitvi župana je bil dosedanji župan, posestnik Janez Vehovec zopet izvoljen.

Iz Dobrove 15. maja. (Zahvala.) Slavna naša kmetijska družba je naši šoli podelila 50 desetletnih in 6-do 8letnih murbovih drevesec v vrednosti nad 40 goldinarjev; poleg tega pa še zbirko vrtnarskega orodja v vrednosti nad 20 gld. in dvakrat že gosenčnega semena. Meni pa 2 panjova s 4 gld. vred za roje, in pa, kakor mi je naznanjeno, 15 gold. kot čbelorejcu odločeno darilo. Akoravno dobro vem, da ona za dobrote, ktere tu ali tam blagovoljno skazuje, ne išče nobene časti, me vendar veže dolžnost, se jej v imenu srenje, kakor tudi

*) To isto je bilo in bode tudi vprihodnje vodilo volilnemu odboru. Vred.

v svojem imenu za velikodušne darove presrčno zahvaliti. Ob enem pa se tudi zahvaljujem našemu skrbnemu farmanu, blagorodnemu gosp. Jožefu Zevniku kot odborniku kmetijske družbe, ki moje prošnje v odboru tako iskreno podpira.

Anton Ozimek,
učitelj.

Iz Ljubljane. — Vse drugo ni zdaj nič proti temu, kar se na Dunaji godi o denarnih zadevah. Drug za drugim gré na kant, drug za drugim se sam morí, strah pred veliko denarno krizo se širi po deželah in to tem bolj, čem več bode Dunajska banka naredila bankovcev. To je krona liberalne dôbe — in ravno zdaj, ko se velikaši vseh vnanjih držav zbirajo na Dunaji k veliki razstavi! Prijateljsko pismo iz Dunaja nam piše, da „še bode več časa preteklo, predno bode iz borsnega vrtinca vse na vrh prišlo, kar je gnjilo; največa napaka bila je ta, da se je dalo neizmerno veliko delničarskih koncesij (v 4 mesecih od 1. januarija t. l. do 1. maja 140!) in da se je kovtiranje na borsi pripustilo; to je barantaškemu „švindelnju“ široka vrata odprlo in po dobičku hlepeče ljudstvo zapeljalo v denarne igre na borsi. Eno dobro pa vendar ima ta finančni vihar, da je mnogo ošabnih judovskih milijonarjev z žlahtnimi priimki in Ringstrassnimi palačami v prah vrgel, da bodo zopet, kar so pred malo časa bili, „havzirarji in binkeljudi“. Koliko nesreče pa bode po vsem tem zadelo trgovstvo družih mest in sploh državni denarni stan, to se danes ne dá še previditi“. Tako nam piše mož, ki borsnarstvo od zunaj in znotraj pozná. — Veseli rečemo, da banka „Slovenija“ ni po tem „krah-u“ nič prizadeta.

— (Ali pogojno ali brezpogojno?) to je vprašanje, ktero se te dni razmatruje po Dunajskih časnikih zaradi tega, da se je gosp. dr. Müller odpovedal Ljubljanskemu škofijstvu. Mi zopet pri tej priliki ponavljamo, kar smo že enkrat rekli: čemu je vsega tega treba? Ker pa je tako prišlo, ostanemo pri svojem mnenju, če tudi je prečastiti gosp. dr. Müller odpoved svojo v „Vaterl.“ s subjektivnimi oziri motiviral, da ti subjektivni oziri vendar-le izvirajo iz razgovora z gosp. ministrom — če tudi brez odločnih pogojev. Beseda dá besedo v razgovorih, in pazljivi poslušalec kmalu čuti, kam govornik meri; vsaj kdor noče kam v gostje iti, lahko se izgovori, da mora jako zmerne diete se držati. V tem nas popolnoma potrjuje tudi to, kar je te dni pisala „N. fr. Presse“, ki ima svoja ušesa zmirom nastavljena na vrata ministerskih sob, rekši: „Die Unterhandlungen Dr. Müller's mit der Regierung haben sich zerfallen. Die Regierung erfüllt nur einfach ihre Pflicht (po takem je imel minister dolžnost, zvedeti, kako in kaj), wenn sie von einer Persönlichkeit, welche sie heutigen Tages zum Bischofe normiren will, eine loyale Haltung gegenüber den Gesetzen des Staates fordert“. Predno dandanes ministerstvo kakemu učitelju službo dá, dene na tanko sitice njegovo lojalnost; kako bode — in po svojih načelih tudi popolnoma prav — kar škofa kakor mačko v žaklji kupilo? Po takem ostanemo tudi pri unidan izrečenem mnenju, kaj bode prihodnji škof Ljubljanski.

— (C. k. deželna vlada Kranjska) je 19. dne t. m. po c. k. okrajnih poglavarstvih vsem županom na znanje dala, da se je c. k. deželna vlada Tržaška pritožila, da Kranjski lastniki ali barantači govejo živino po navadni cesti skozi Sesano gonijo v Trst na prodaj. To je po postavi ostro prepovedano, dokler naša dežela spada v vrsto okuženih dežel, in sme se v Trst in kamor koli peljati le po železnici taka živina, za ktero je lastnik poprej vladno dovoljenje dobil. Deželna vlada Kranjska tedaj resno opominja vse lastnike živine in barantače z njo, naj kaj tacega nikdar več ne storijo, da se obvarujejo velike škode, kajti po ukazu c. k. Tržaške vlade bode vsaka na prepovedani

poti v Sesano ali kam drugam prignana živina lastniku vzeta in je ne dobi več nazaj.

— (*Z govejo kugo na Kranjskem*) še nismo pri kraji, čeravno smo se nadjali, da je bode zdaj konec. V Krški vasi, kamor se je unidan zatrosila, ni ostala samo v enem hlevu; 19. dne t. m. se je zečela v drugem, da je komisija morala 5 goved pobiti dati. To postavi našo deželo zopet za 3 tedne nazaj, da deželna vlada ne more, kakor bi rada, vzdignila ostre naprave, dovolila sejme itd. Eno tolažbo vendar smo našli v Zagrebškem „Obzoru“, kateri od 16. dne t. m. piše, da goveja kuga ponehuje na Hrvaškem tako, da se je nadjati, da bode skoro cela zemlja očiščena te pošasti; ob enem piše, da ne vlada zdaj več ona nemarnost o zabrambi goveje kuge, kakor je vladala iz začetka. Menda ne rečemo preveč, ako trdimo, da v to je pripomogla največ vlada Kranjska.

— (*Obiskovalcem Dunajske razstave*) imamo dve reči naznaniti. Eno je to, da tisti, ki se hočejo po znižani ceni na Dunaj peljati po železnici, naj se oglasio pri c. kr. deželnem predsedniku deželne razstavne komisije grofu Auerspergu, da dobijo dotični certifikat. Drugo je to, da tisti kmetovalci, kiso v skupno razstavo naši družbi kmetijski kaj dali, imajo po §. 18. dotičnih pravil vstopnine prosti vhod v razstavo. Da pa dobijo spričalo v roke, da so razstavniki, naj se pred odhodom na Dunaj obrnejo do družbe kmetijske v tej zadevi.

— Dolžnost je „Novicam“, katerim je gosp. J. N. Feuser, dokler je bival v Ljubljani, mnogokrat kak dober kmetijsk poduk spisal, da povedó svojim bralcem žalostno novico, da ta strokovnjak na polji kmetijskem je 19. dne u. m. nagle smrti v Benetkah umrl, kamor se je zdravja voljo podal. Ranjki je bil po rodu Nemeč, al poštenjak skozi in skozi je iskreno branil pri mnogih prilikah pravice naroda našega ter se sam nekoliko našega jezika naučil. Bodi mu zemljica lahka!

— (*Slovenski dramaturgi*) so v nedeljo 18. maja svojemu regisseurju gosp. Josipu Nolliju album s fotografijami vseh igralk in igralcev v tukajšnji čitalnični dvorani po starosti igralcev, gosp. Josipu Kocelju slovesno izročili. V daljšem govoru je gosp. Kocelj naštel zasluge, ki si jih je gosp. Nollij v svojem 4letnem delovanju kot tajnik, regisseur, pevec in igralec pridobil — in pri tej priliki mu tudi zlat prstan izročil. Ta odlika in priznanje je gosp. Nollija tako ganila, da mu je veselje vtopljeno v solzah besedo zaprlo, in po dolgem prenehljeju je še le mogel se presrečno zahvaliti. Nazoči dramaturgi in prijatelji gosp. Nollija in slovenske Talije so bili isto tako ginjeni, videč, da so veselje napravili možu, ki je neutrudljivo delal za napredek narodnega gledišča. S tem je zopet dan veselja z zlatimi črkami v anale dramatičnega društva zapisan.

Isti dan je gosp. Nollij bil tudi za starosta „Sokola“ izvoljen na mesto dr. Zarnika.

— (*Sokolovo društvo*) je hotelo v nedeljo pomladanski izlet napraviti v Lavrico. Al „Sokol“ obrača, mestni magistrat pa obrne! Dovoljen mu je bil izlet a proti temu, da se zunaj mesta zbere in po končanem izletu zopet pred mestom razkropi. „Sokol“ je po takem mestnemu magistratu pravi „Hanibal ante portas“. Kaj bo Brencljnova „rešpehtarjeva kuharica“ o tem rekla, da se sl. magistrat „Sokolovega“ potovanja tako zeló boji; vsaj on še nikdar nikoli nikomur ni nič žalega storil? In kaj hočejo drugi o tem reči, ki beró, kako je ravno te dni nemški „Parteitag“ v českih Toplicah glasno postopal s trompetami in pavkami, a nihče ni skrbel ondi zato, da bi veliki nemški šunder ne ško-

doval nježnim čutnicam slovanskim! Zmirom tedaj je še v Avstriji dvojna mera!

— (*Tudi Kranjski „Lehrerverein“*) je napravil izlet v Polče na Gorenskem zato, da bi z majsko veselico praznoval potrjeni šolski postavi. Ker ta „Lehrerverein“ vse bolj na skrivnem dela (dozdaj še svojih udov ni naznanil), tudi o tem izletu nismo nič zvedeli; nadjati pa se smemo, ker je veselica veljala novima šolskima postavama, da je prvomestnik tega društva navdušeno napitnico napravil klerikalnemu deželnemu zboru, kajti on je naredil to postavo — vsaj brez njega bi se ne bili postavi sklenili — če ju on ne bi bil naredil, ne bi bil minister Stremayr kaj imel predlagati višemu potrjenju.

— (*Zahvala.*) Vsem p. n. čestitim g. g. igralkam in igralcem dramatičnega društva, kateri so mi včeraj naklonili toliko čast, izrekam svojo najiskrenejšo zahvalo za njih mene tako časteče darilo, ter jih zagotavljam, da mi dan 18. maja ne bode nikdar izginil iz mojega spomina.

V Ljubljani 19. maja 1873.

Josip Nollij, regisseur dram. društva.

— (*Sokolov izlet*) bode v nedeljo 25. maja. Sokolovci se zberó na kolodvoru, odkoder se odpeljejo z mešanim vlakom do Laz, kjer bo zajutrek na prostem. Potem gredó na Janče, odtod v Velče, kjer bo obed in razveseljevanje z godbo, petjem in plesom. Zvečer odhod iz Velč. Na celi poti spremlja godba Sokola.

— Obe „Pressi“ ste prinesle včeraj iz Ljubljane telegram, da „Slov. Nar.“ „energično protestuje“ zoper to, da bi Hohenwarta izvolili za poslanca. Lejte no! prijateljsko zvezo „Narodovcev“ z onim „journalistom“, ki streže najhujim nemškutarskim časnikom. Radi bi vendar vedeli: kdo da protestuje in zoper česa?

— (*Odgovor gosp. dr. Zarniku.*) Dr. Zarnik je v svojem sicer obširnem, a čisto plitvem odgovoru, s katerem v „Narodu“ zagovarja svoje prečudno obnašanje pri banki „Sloveniji“ proti gosp. dr. Costi, priložnost s trte zvil, da je vpletel v svoje ekspektoracije tudi mojo popolno nevažno osobico, da-si noben jurist, od najboljšega noter doli do dr. Zarnika, ne bo našel najmanjše zveze med menoj in omenjeno banko. Toda v svoji besnosti omenjeni gosp. doktor maha po vsem, kar ga ne malikuje enako mali peščici njegovih častiteljev, med kterimi pa jaz nisem nikdar bil in nikdar ne bodem. In zarad tega mi očita, da za vse, kar delam in storim po slabih močeh svojih, zahtevam plače, da mi je toraj — kakor velecenjenemu dr. Zarniku — nagib vsakega delovanja gola dobičkarija! Kdor pozna mene in moje razmere, hudobno mora imenovati tako očitanje; res da sem sedel in sicer dva meseca vsak dan 24 ur, toda s to sejo nisem si prisedel ne ene delnice; tudi vsak pri voditeljstvu slovenskega gledišča, pri ravnateljstvu sokolskih večerov itd. lahko izvé, ali jaz res za vsako reč plače zahtevam, kakor gosp. doktor Zarnik, ki je, kakor pravijo, še celó na tabore hodil s plačano popotnico. Da bi on dobival za svoj trud tako plačo, kakor jaz, kje bi že bil, morda že spet pri Levinu Rauchu. Zakaj toraj tak srd do moje malenkosti? Ali sem morda jaz kriv, da zvezda njegova od dne do dne vedno bolj bleđi in da mu prijatelj za prijateljem odpada, kakor jesensko listje z drevja? Če ima z „Brencljnom“ kaj poravnati, naj se spravi nad „Brencljna“, ne pa na mojo osebo; jaz mu nisem nikdar še nič žalega storil. — To enkrat za vselej!

Jakob Alešovec.

— (*Prisiljen odgovor.*) Dr. Zarnik je s svojim zadnjim spisom v „Slov. Narodu“ popadel memo gredé tudi mene, češ, da se mi sline cedé po tistih desetkih,

ktere on, iz Savla postavši Pavel, s tako poželjivostjo pri banki „Sloveniji“ v svoje žepe vtika. Nočem se ž njim spuščati v daljše besedovanje, nekaj pa prejezičnemu dohtarju vendar moram zavrniti. On govori o „velikem trudu“ in še veči „odgovornosti“, ktero ima pri banki „Sloveniji“. Njegovega „velikega“ truda ne bom na sito resnice deval; kajti utegnilo bi se primeriti, da bi malo zrnja v rešetku ostalo; vprašam ga le: kako daleč sega neki odgovornost njegova pri banki „Sloveniji“? Bo li morebiti on povrnil kaj denarne škode, ako bi se ktera banki pripetila? Naj svetu pové: s čem neki? — Dalje trdi, da so nekteri — in to leti menda tudi na-me, ker me v svoje brklarije vtika — kupili po eno delnico še le zadnje dni. Jaz mu povem, da že 28. junija lanskega leta sem jih kupil deset in jih tudi brž plačal, in če je tudi kdo drug še le novejši čas kako delnico kupil, jo je gotovo brž plačal; dr. Zarnik pa svoje delnice poplačuje vsak mesec iz priséjenih desetakov. Vprašam tedaj dr. Zarnika: ali ni vendar preveč predrzno, če kdo, ki pod steklenim loncem sedi, na druge luča kamenje? — Kar se tiče jako familijarnega priimka „očka“, mu opomnim le to, da si nisem nikdar želel biti dr. Zarnikov „očka“, in če bi po nesreči tudi bil, bi se s tem gotovo ne ponašal.

F. X. Souvan.

— (Gospoda dr. Vošnjak in Jurčič) se — soditi po odgovoru na vprašanje „mного delničarjev „narodne tiskarne“ — morata zibati v dobrodejnih sanjarijah, če mislita, da je to vprašanje izmišljeno od „Novic“. Prišla bo „dies illa“, ko bode treba račun dati od vredovanja „Slov. Naroda“, ki je pravi „unicum“ med slovanskimi časniki, izvzemši njegovo sestro „Sočo“.

Zahvala.

Vsem prijatlom in znancem, društvom in korporacijam, ki so s svojim udeležtvom pri pogrebu spomin nepozabljivega mojega sopruha

Antona Zois-a, barona Edelsteinskega

tako velečastno poslavlili, izrekam v svojem imenu in v imenu vse rodovine naše najtoplejšo, presrčno zahvalo.

V Ljubljani 13. maja 1873.

Katarina Zois baronica Edelsteinska.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. — Dunajski vladni časnik „Wiener Zeitg.“ je naznanil cesarski ukaz od 13. maja, po katerem se predrugačuje §. 14. pravil Dunajske banke. Glasí se ukaz tako-le: Banka (Nationalbank) se pooblastuje, menjice eskomptirati ali efekte praviloma podelovati brez omejenja na tisti znesek, ki ga 2. odstavek §. 14. bankinih pravil določuje. Ta ukaz zadobi brž po oklicu veljavo. — Omenjeni 2. odstavek §. 14. pa se glasí: „Vendar mora na vsaki način tisti znesek, ki presega za 200 milijonov gold. izdanih bankovcev, pokrit biti s srebrenim denarjem ali srebrenimi palicami“. — Ker je zdaj ta §. preklican, sme banka bankovcev, s srebrom ne pokritih, izdati kolikor hoče. Minister denarstva je sicer banki naročil, naj ne izdá bankovcev več, kakor je treba za odvrnitev še hujih homatij; al vprašanje je: ali bode môgla stanovitno se zoperstaviti tiščanju one ustavaške koterije,

ki na borsi veliki zvonec nosi? In „Montags-Revue“ že pripoveduje, da Dunajska banka je že svoj delokrog razširila na vse delnice in prioritete vseh železnic, ki so v Avstriji in na Ogerskem zidane in podpirane s pomočjo državno; ker pa je tacih železnic neizmerno veliko, zato bode, da vsem zadostuje, banka morala hitro tiskati novih bankovcev obilo.

— Dunajski ustavaški časniki vsi silno zagovarjajo predrugačenje pravil Dunajske banke; „Schlesische Zeitg.“ pa razjasnuje ta iskreni njih razgovor s tem, da večidel vsi ti Dunajski časniki so v denarni in dušni zavezi z Dunajsko borso. — Drugi neodvisni časniki pa pišejo, da bi najbolje bilo, da bi se borsa prepustila svoji osodi.

Iz Zagreba. — „Obzor“ piše, da Hrvaški domači in solidni denarni zavodi (ondašnje banke) niso nič zapletene v Dunajski „krach“. — Prevzvišeni biskup Strossmajer odpotoval je 16. dne t. m. iz Djakova čez Osek v Pešt, da se ondi udeleži sej kraljevin-ske deputacije — najbolji odgovor onim tendencioznim izmišljotinam Zagrebške in Osečke laži-torbe, ki je rekla, da je Strossmajer sklenil, ne udeleževati se onih sej.

Iz Českega. — Nemci na Českem z vso silo delajo, da bi pri direktnih volitvah zmagali v nemških in nemško-slovanskih okrajih. V nemških (?) Toplicah je zato unidan dr. Herbst ranžiral veliki zbor „Partei-tag“, kjer so govorili, jedli in pili, da dirndaja ni bilo ni konca ni kraja. Sprli so se pa tudi med seboj „stari“ in „mladi“; al zmagali so „stari“: Herbst, Plener, Klier itd.; „mladi“: Pikert, Knoll itd. so sramotno padli, če tudi ni razločka družega med temi in unimi, kakor ta, da bi „mladi“ se radi vsedli na mesto „starih“. Ljudstvo pa z ozirom na to, kar se zdaj na Dunaji o denarnih zadevah godí, lahko z rokami zagradi, kako nevarno je gospodarstvo nemško-liberalne stranke.

Iz Rima. — Sv. oče papež, v 82. letu svoje starosti, je zelo bolahati začel, in že so te dni nekteri časniki prinesli novico, da kmalu umrje; vendar ni z njegovim zdravjem tako hudo, kakor želijo sovražniki njegovi. 17. dne t. m. je spet sprejemal mnogo oseb, ki so se mu poklonili. — Pruska vlada, in njej na čelu Bismark, že vendar na vse kriplje dela na to, da — kedar pride do volitve novega papeža — se zbornica za volitev njegovo (konklave) osnuje tako, da se voli nemški narodni papež. Princ Pruski Friderik Karol je nedavno, ko je v Rimu bil, začel te priprave, in njegov pomagač Blumenthal nadaljuje ta pričetek in obdeluje Lahe za to idejo. Ker Pruski časniki ne skrivajo tega početja, zato ni dvombe, da Prusaki res nameravajo tudi prestol papežev pod se spraviti in tako se samo z nemško narodnostjo, temuč tudi s cerkveno oblastjo gospodariti v Evropi!

Laška vlada pa je čedalje v hujih zadregah; kovani denar je ondi tako zginil, da celó kupreni drobiž ima ažijo, v nekterih kavarnah plačujejo s poštnimi markami, v družih dajejo za silo narejeni plehasti denar; v Rimu pa republikanci tako rogovilijo, da je ministerstvo moralo vojaško posadko pomnožiti; 5 batalijonov vojakov je te dni že došlo v Rim, 5 jih pa še pride.

Žitna cena

v Ljubljani 7. maja 1873.

Vagán v novem denarji: pšenice domače 7 fl. — — banaške 7 fl. 45. — turšice 3 fl. 30. — soršice 4 fl. 20. — rži 4 fl. 15. — ječmena 2 fl. 90. — prosa 3 fl. — — ajde 3 fl. 40. — ovsa 2 fl. — — Krompir 1 fl. 80.